

เส้นทางรถไฟรอบนอกเมืองโตเกียว

โดย รศ. ดร. วเรศรา วีระวัฒน์ และ ผศ. ดร. จิรพรรณ เลี้ยงโรคาพาธ

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ภาพที่ 1 Odakyu Railway Lines

(Source: <https://www.odakyu.jp/english/transport/>)

หนึ่งในเส้นทางรถไฟในญี่ปุ่นบริเวณรอบนอกเมืองโตเกียวที่เป็นที่นิยมกันมากคือเส้นทางรถไฟสาย Odakyu ซึ่งปัจจุบันให้บริการเดินรถจากชินจูกุในโตเกียวถึงโอดาวาระซึ่งเป็นเส้นทางประตูหลักสู่เมืองท่องเที่ยวที่สำคัญ เส้นทางรถไฟนี้เริ่มเปิดให้บริการตั้งแต่ปี 1927

โดยเส้นทางให้บริการเป็นลักษณะรถไฟฟ้ายานเมืองตามภาพที่ 1 มีระยะทาง 120.5 กิโลเมตร ให้บริการผู้โดยสารเฉลี่ยวันละ 2 ล้านคน ส่วนใหญ่ 90% เป็นทางรถไฟทางคู่ (Double tracks) มีประมาณ 10% ที่มีทางรถไฟสี่ทางหรือ Quadruple tracks ให้บริการ ด้วยรางขนาดกว้าง 1.067 เมตร

การให้บริการเดินรถของรถไฟสาย Odakyu Railway เริ่มต้นจากสถานี Shinjuku ในเมือง Tokyo ไปทาง ตะวันตกเฉียงใต้ มีปลายทางที่ต่างกันแยกเป็น Enoshima Line (OE) Odawara Line (OH) และ Tama Line (OT) มีการให้บริการทั้งแบบปกติ (Local) แบบกึ่งด่วน (Semi-Express) แบบด่วน (Express) และแบบด่วนพิเศษ (Rapid Express) ซึ่งใช้เวลาเดินทางแตกต่างกันไปจากรูปแบบการหยุดรถที่แตกต่างกัน ตั้งแต่หยุดรถทุกสถานีจนถึงการหยุดรถเฉพาะบางสถานีแสดงตามภาพที่ 2 ทั้งนี้ในการออกแบบการเดินทาง รถไฟปกติ (Local) ออกแบบสำหรับผู้โดยสารที่เดินทางในระยะสั้น รถไฟแบบกึ่งด่วน (Semi-Express) และรถไฟแบบด่วน (Express) ออกแบบไว้สำหรับผู้โดยสารที่เดินทางในระยะปานกลาง และ รถไฟแบบด่วนพิเศษ (Rapid Express) ออกแบบสำหรับผู้โดยสารที่เดินทางในระยะยาว โดยอาจมีเพิ่มเติมรถไฟประเภท Commuter-Express และ Commuter Semi Express สำหรับการให้บริการในช่วงเร่งด่วนในตอนเช้า โดยรถไฟที่ให้บริการเหล่านี้มีราคาโดยสารตามระยะทางการให้บริการ มีราคาเท่ากันสำหรับการเดินทางจากต้นทาง ปลายทางเดียวกัน

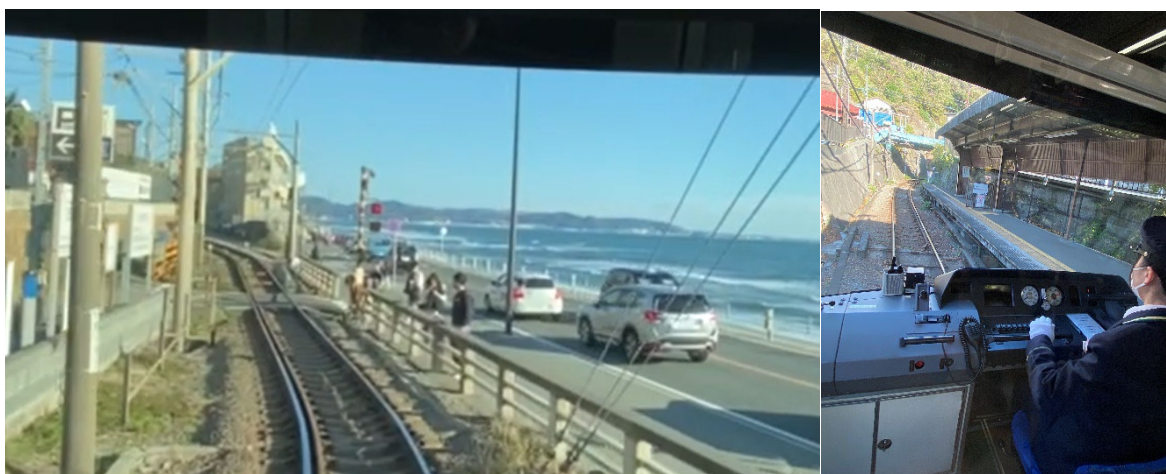
อย่างไรก็ตามเส้นทางรถไฟนี้ ยังมีการให้บริการรถไฟท่องเที่ยวที่เน้นความสะดวกสบายด้วยขบวนรถพิเศษ "โรมานซ์คาร์" (Limited Express Romance Car) ที่มีค่าโดยสารพิเศษเพิ่มเติมสำหรับที่นั่งพิเศษที่นั่งสบายกว่ารถไฟแบบปกติซึ่งต้องมีการสำรองที่นั่งล่วงหน้า ความต่างที่สำคัญเมื่อเทียบกับการให้บริการรถไฟชานเมืองในประเทศไทย คือการที่รถไฟญี่ปุ่นที่ให้บริการแบบปกติคิดราคาค่าโดยสารตามระยะทางเป็นหลัก ไม่ได้แยกว่าเป็นรถเร็ว รถด่วน รถด่วนพิเศษ ต่างจากบ้านเรา ทั้งนี้ประเทศญี่ปุ่นมีตารางการให้บริการเดินรถที่หลากหลายมากกว่าเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้โดยสารที่แตกต่างกันและที่บริเวณสถานีส่วนมากมีทางหลักที่เปิดโอกาสให้รถไฟที่ด่วนกว่าผ่านไปได้

ภาพที่ 2 การเดินรถไฟให้บริการแบบต่าง ๆ (Source: <https://www.odakyu.jp/wordpress/wp-content/themes/odakyu/common/english/pdf/transport/odakyu-line-route-map.pdf>)

การให้บริการเดินรถไฟในภาพรวมของ Odakyu Railway มีขบวนรถไฟให้บริการแบบปกติทั้งหมดประมาณ 165 ขบวน และขบวนรถไฟด่วนพิเศษ โรมานซ์คาร์ อีก 17 ขบวน โดยมีความถี่สูงสุดในการให้บริการประมาณ 39 ขบวนต่อชั่วโมงในช่วงทางรถไฟที่ให้บริการ และ 33 ขบวนต่อชั่วโมงในช่วงที่เป็นทางคู่

ครั้งนี้ทีมงานได้ทดลองนั่งรถไฟ Odakyu Railway โดยเดินทางจาก สถานี Shinjuku (OH01) ไป Sagami-Ono (OH28) ด้วย Express Line ก่อนต่อรถ Local Line ไปสถานีปลายทาง Katase Enoshima (OE16) หลังแวะพักเหนื่อยบริเวณริมทะเลใกล้สถานีแล้วจึงเดินทางต่อไปขึ้นรถไฟสาย Enoshima Dentetsu Line ที่อยู่ห่างไปประมาณ 600 เมตร ซึ่งเป็นรถไฟฟ้าทางเดียวสายเก่าระยะทางทั้งหมดเพียงประมาณ 10 กิโลเมตร ขนาดราง 1.067 เมตร (Cape Gauge) เหมือนรถไฟ conventional หรือ non-highspeed line ที่ให้บริการในญี่ปุ่น รถไฟ Enoshima Dentetsu Line มีส่วนของเส้นทางที่เลาะตามริมชายทะเลและต่อเชื่อมไปยัง เมือง Kamakura ที่ตั้งของพระพุทธรูปขนาดใหญ่ที่เรียกกันว่า Great Buddha of Kamakura เส้นทางรถไฟสายนี้เป็นเส้นทางรถไฟสายสั้นๆ เป็นเส้นทางที่มีความสวยงามและปรากฏในหนังหลายเรื่องระหว่างห้องคนขับและห้องผู้โดยสารกันด้วยกระจกใสที่สามารถมองเห็นเส้นทางด้านหน้าได้ดังแสดงในภาพที่ 3

ภาพที่ 3 เส้นทางรถไฟ Enoshima Dentetsu Line ช่วงที่เลียบริมทะเล

ความน่าสนใจของเส้นทางรถไฟนี้คือ เส้นทางรถไฟยังเป็นรถไฟทางเดี่ยว และมีทางถนนตัดผ่านเป็นช่วงๆ ตารางรถไฟในเส้นทางนี้มีการปรับเปลี่ยนตารางรถไฟใหม่ ที่มีความถี่หรือ headway ในการเดินรถเป็น 14 นาที จากเดิมที่มีกำหนดการให้บริการแบบ Cyclic Timetable ที่กำหนดการเดินรถจะเหมือนกันทุกชั่วโมงคือจะมีรถออกในนาที่ที่ 00, 12, 24, 36, 48 หรือมีรถไฟออกทุก 12 นาที แม้ว่าการกำหนดแบบ Cyclic Timetable มีข้อดีที่ผู้โดยสารสามารถจดจำได้ง่าย แต่บริษัทก็เลือกที่จะปรับตาราง timetable เพิ่ม headway ให้เป็น 14 นาที (ดังแสดงในภาพที่ 4) เพื่อให้รถสามารถเดินทางได้ตรงเวลามากกว่าแบบเดิมที่เป็น Cyclic Timetable

ENOSHIMA		
← SHONAN-KAIGAN-KOEN		KOSHIGOE →
TIMETABLE		
	For Fujisawa	For Kamakura
5	15 36 50	10 23 49
6	4 18 32 46	3 17 31 45 59
7	0 14 28 42 56	13 27 41 55
8	10 24 38 52	9 23 37 51
9	6 20 34 48	5 19 33 47

ภาพที่ 4 ตารางการเดินรถไฟ Enoshima Dentetsu Line (Source:

https://www.enoden.co.jp/common/images/train/pdf_en/06ENOSHIMA_en.pdf)

สำหรับการเดินทางกลับ Tokyo ครั้งนี้ เราลองรถไฟ monorail แบบแขวน (Suspension railway) ที่เป็นรถไฟสายเก่าแก่อีกเส้นทางหนึ่ง ตั้งแต่ปี 1970 ระยะทางรวม 6.6 กม เรียกว่า Shonan monorail ที่มีสถานีต้นทาง Shonan-Enoshima อยู่ใกล้ๆ กับสถานี Enoshima ของเส้นทางรถไฟ Enoshima Dentetsu Line ในการเดินทางด้วย Shonan monorail เดินทางจากสถานีต้นทาง Shonan-Enoshima ไปจนถึงปลายทางที่สถานี Ofumi station ดังแสดงในภาพที่ 5 หลังจากนั้นก็ต่อ JR-Yokosuka Line **JO** ไปสุดทางที่สถานี Tokyo เนื่องจากที่พักเราอยู่ไปทางตะวันออกของ Tokyo เราจึงเลือกต่อด้วย JR Line ที่มีสัญลักษณ์ในกรอบรูปสี่เหลี่ยมเหมือนกัน **JN JS JB JY** เพื่อไปลง Okachimachi Station ซึ่งจะดีกว่าการเดินทางต่อเป็น T o k y o M e t r o ที่มีสัญลักษณ์ในกรอบรูปวงกลม

ภาพที่ 5 ปลายทางรถไฟสาย Shonan monorail ที่สถานี Ofumi Station

โดยการเดินทางด้วยระบบสาธารณะครั้งนี้ เราใช้ Google Map ในการวางแผนการเดินทาง ใช้บัตร SUICA ในการเดินทางสาธารณะทั้งรถเมล์และรถไฟ ทั้งนี้ในส่วนของบริษัทเดินทางเราสามารถซื้อที่สถานีได้เช่นกัน โดยเราสามารถระบุสถานีปลายทาง หรือ เลือกจากราคาที่กำหนดก็ได้ (ดังภาพที่ 6-7)

ในการเดินทางครั้งนี้ ได้รับเกียรติจาก ท่านอาจารย์ Professor Norio Tomii จากมหาวิทยาลัย Nihon University และ Professor Koseki Takafumi จากมหาวิทยาลัย University of Tokyo ที่ร่วมเดินทาง ให้ความรู้และช่วยแนะนำการเดินทางด้วยรถไฟหลากหลายรูปแบบ ถือเป็นการเดินทางที่เต็มไปด้วยความรู้และประสบการณ์ ขอขอบคุณอาจารย์ทุกท่านจากทุกมหาวิทยาลัยในเครือข่าย Hub of Talent ที่ร่วมเดินทาง ร่วมเรียนรู้และแบ่งปันความรู้กันค่ะ

ภาพที่ 6: ราคาค่าเดินทางจาก Ofumi station ถึง Okachimachi Station (830 Yen)

ภาพที่ 7: หน้าจอจากเครื่องซื้อตั๋วเดินทางจาก Ofumi station ถึง Okachimachi Station แบบเที่ยวเดียว